

مروری بر برخی از مصوبات مهم مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۳

مجلس شورای اسلامی همانند همه ادوار در سال ۱۳۹۳ نیز اقدامات متنوعی را در دستور کار خود داشت. کارکردها و وظایف تقنینی و نظارتی مجلس شورای اسلامی از طریق صحن علنی، کمیسیون‌های تخصصی، کمیسیون‌های ویژه، مرکز پژوهش‌ها، دیوان محاسبات کشور و غیره تحقق می‌یابد. در واقع در سال ۱۳۹۳ جریان مداومی از تقنین و نظارت در جریان بوده است تا اهداف و رسالت‌های قوه مقننه تحقق یابد. این گزارش فقط به اجمال برخی از محورهای اساسی قوانین مصوب مهم را مرور می‌کند. طرح‌ها و لوایحی که هنوز به تصویب نرسیده است یا در کمیسیون‌های تخصصی در حال بررسی است و سایر اقدامات موضوع این گزارش نیست.

دفتر: دفتر معاونت پژوهش‌های اقتصادی

کد موضوعی: ۳۴۰

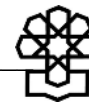
شماره مسلسل: ۱۴۲۰۵

اسفندماه ۱۳۹۳

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۲	الف) قوانین مهم مصوب سال ۱۳۹۳
۲	۱. قانون بودجه ۱۳۹۴
۷	۲. قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت
۹	۳. اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم
۱۰	۴. اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی
۱۰	۵. تصویب قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور
۱۳	۶. موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه امنیت دریای خزر
۱۴	۷. قانون آیین دادرسی الکترونیکی و نیروهای مسلح
۱۴	۸. قانون جامع حدنگار (کاداستر) کشور
۱۵	۹. قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته
۱۵	ب) مهمترین گزارش‌های نظارتی در حوزه اقتصاد

مروری بر برخی از مصوبات مهم
مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۳

چکیده

اهم اقدامات مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۳ به اختصار در دو محور قوانین مصوب و گزارش‌های نظارتی مجلس در این گزارش ارائه شده است. در حوزه قانونگذاری مهمترین قوانین مصوب سال ۱۳۹۳ عبارتند از:

- قانون بودجه ۱۳۹۴.
- قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت.
- اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم.
- تصویب قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی.
- تصویب قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور.
- موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه امنیت دریای خزر.
- تصویب قانون آیین دادرسی الکترونیکی و نیروهای مسلح.
- قانون جامع حدنگار (کاداستر) کشور.
- قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه‌یافته.

همچنین اهم گزارش‌های نظارتی اقتصادی در سال ۱۳۹۳ عبارتند از:

- گزارش نظارتی کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی درباره میزان تحقق اهداف سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی.
- گزارش نظارتی کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی در خصوص سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.

در این گزارش محورهای مهم هریک از قوانین مصوب و گزارش‌های نظارتی مزبور ارائه شده است.

مقدمه

طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی وظایف و تکالیف مهمی در ابعاد قانونگذاری و نظارت بر همه امور کشور برای قوه مقننه تعریف شده است و نمایندگان مردم با استفاده از ابزارهای مختلف از جمله تصویب قانون، سؤال، تذکر و استیضاح و تهیه گزارش‌های نظارتی سعی در انجام هرچه بهتر وظایف و تکالیف خود دارند.

هدف گزارش حاضر بررسی همه اجزای کارنامه مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۳ نیست، بلکه هدف مروری بر مهمترین اقدامات مجلس شورای اسلامی از حیث قانونگذاری و نظارت است. در بخش نظارت نیز فقط بر مهمترین گزارش‌های نظارتی تهیه شده توسط کمیسیون‌های تخصصی مجلس شورای اسلامی تأکید شده است. واقعیت آن است که دامنه مسائلی که مورد تأکید قانونگذاران قرار می‌گیرد بسیار گسترده است، اما مجلس به‌طور رسمی فقط تعدادی از آنها را بررسی می‌کند. به این ترتیب مرور این گزارش به نوعی نشان‌دهنده مهمترین اولویت‌های مدنظر مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۳ است.

الف) قوانین مهم مصوب سال ۱۳۹۳

۱. قانون بودجه ۱۳۹۴

بودجه سال ۱۳۹۴ در شرایطی ارائه شد که قیمت نفت افت کرده و وضعیت آینده نیز مبهم به نظر می‌رسد. با این امر، مجلس کوشید ضمن اتخاذ تدابیری احتیاطی و با دو سقفی کردن بودجه، ضمن کاهش خطر عدم تحقق منابع بودجه‌ای، مقدمات انجام مطمئن‌تر امور مالی کشور در سال ۱۳۹۴ را فراهم کند.

مهم‌ترین محورهای بودجه سال ۱۳۹۴ عبارتند از:

۱. تصویب بودجه در دو سقف

در بودجه سال ۱۳۹۴ با ملاحظه عدم قطعیت‌های درآمد نفت و رشد اقتصادی و ملاحظات اقتصاد سیاسی از جمله مذاکرات هسته‌ای مجلس شورای اسلامی تصمیم گرفت تا برای بودجه عمومی کشور دو سقف تعیین کند.

بدین ترتیب حتی با قیمت نفت حدود ۵۰ دلاری مصارف ضروری کشور پوشش داده می‌شود و در صورت بهبود وصول منابع، سقف دوم هزینه‌ها ابلاغ و اجرا خواهد شد.

۲. طرح‌های عمرانی

- اعتبارات تملک دارایی‌های استانی و ۲ درصد مناطق محروم علی‌رغم دو سقفی شدن بودجه عمومی (در ماده واحده) کاهش نخواهد یافت. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی، دو درصد (۰.۲٪) از محل صادرات نفت خام برای مناطق نفت‌خیز و محروم و اعتبارات موضوع ماده واحده قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه‌یافته مصوب ۱۳۹۳/۷/۳۰ مشمول کاهش اعتبار نخواهند بود.

- توجه به طرح‌های عمرانی و تخصیص حداقل ۳۰۰ هزار میلیارد ریال به طرح‌های عمرانی در مقاطع سه‌ماهه و متناسب (در ماده واحده): حداقل معادل سیصد هزار میلیارد (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باید به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای اختصاص یابد که در مقاطع سه‌ماهه و متناسب با تخصیص پیدا می‌کند.

- انتقال مانده وجوه مصرف نشده طرح‌های عمرانی به سال بعد تا اتمام آن (تبصره «۱۹»- الحاقی بند «ج»)

۳. نفت

- کاهش سقف استفاده از منابع نفتی و میعانات گازی به حدود ۵۳۷ هزار میلیارد ریال (از ۷۱۰ هزار میلیارد ریال)

- اجازه انتشار ۵ هزار میلیارد اوراق مشارکت به وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه برای سرمایه‌گذاری در میادین مشترک (الحاقی ۱ به ماده (۲))

- اجازه استفاده از منابع صندوق توسعه ملی برای سرمایه‌گذاری در میادین مشترک به میزان ۴/۸ میلیارد دلار

- امهال دوساله مطالبات بانک مرکزی و بانک‌های تجاری از بابت سود و اصل تسهیلات به شرکت‌های تابعه وزارت نفت (الحاقی ۶ به ماده (۲))

۴. صندوق توسعه ملی

- تصویب سهم ۲۰ درصدی صندوق توسعه ملی

- تسهیلات از صندوق توسعه ملی برای سرمایه‌گذاری در میادین مشترک به میزان ۴/۸ میلیارد دلار

- تسهیلات از صندوق توسعه ملی برای تقویت بنیه دفاعی به میزان ۱/۲ میلیارد دلار

- تسهیلات از صندوق توسعه ملی برای سرمایه‌گذاری در آب روستایی به میزان ۵۰۰ میلیون دلار

- مبلغ ۳۰۰ میلیون دلار از محل صندوق توسعه ملی بابت حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان

۵. هدفمندی یارانه‌ها

تصویب ارقام و سیاست‌های پیشنهادی دولت بجز موارد زیر:

- کاهش سقف پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی به مردم به میزان ۳۰ هزار میلیارد ریال (از ۴۲۰ هزار به ۳۹۰ هزار میلیارد ریال)
- افزایش اعتبار کمک به برنامه‌های اشتغال جوانان و فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها (از ۱۰ هزار به ۴۰ هزار میلیارد ریال)
- تغییر جامعه هدف و پیشنهاد حذف خانوارهای پردرآمد به تشخیص دولت و براساس شرایط اقلیمی، بعد خانوار و محل سکونت و میزان درآمد آنها

۶. افزایش سطح درآمدهای مالیاتی دولت

- مالیات اشخاص حقوقی دولتی از ۸۲ هزار به ۹۰ هزار میلیارد ریال
- افزایش مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی به میزان ۳۰ درصد در مقایسه با سال ۱۳۹۳
- افزایش مالیات بر حقوق به میزان ۲۴ درصد در مقایسه با سال قبل
- سه سقفی کردن مالیات بر حقوق و دستمزد کارکنان بخش عمومی و خصوصی

۷. گازرسانی به روستاها

گازرسانی به سیستان و بلوچستان و شرق هرمزگان به میزان ۵ هزار میلیارد ریال از طریق وزارت نفت (بند الحاقی ماده (۲))

۸. ساخت مسجد و پایگاه‌های فرهنگی

مکلف شدن دولت به احداث مسجد و خانه عالم در مجموعه بیش از هزار واحد مسکونی (الحاقی بند «ف» ماده (۳))

۹. سرمایه‌گذاری در صنایع گازی (الحاقی بند «ص» ماده (۳))

به سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران اجازه داده می‌شود تا با استفاده از منابع داخلی خود، تسهیلات ریالی و ارزی در قالب فاینانس (تأمین مالی)، بای‌بک (بیع متقابل) بای‌پروداکت (خرید محصول) و سایر روش‌های تأمین مالی با رعایت قوانین و مقررات نسبت به سرمایه‌گذاری تبدیل‌گاز طبیعی به فرآورده تا جمع سه میلیون تن در مناطق کمتر توسعه‌یافته کشور اقدام نماید. تا ضمن ایجاد ارزش‌افزوده زمینه سرمایه‌گذاری‌های پایین‌دستی توسط بخش خصوصی انجام پذیرد.

۱۰. واگذاری زمین برای احداث حوزه‌های بسیج در شهرک‌ها و شهرهای جدید (ماده (۳) - الحاقی)

۱۱. پدافند غیرعامل (ماده (۳) - بند الحاقی)

اختصاص نیم تا دو درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی علاوه بر اعتبارات سازمان پدافند غیرعامل با هماهنگی سازمان پدافند غیرعامل در جهت اجرایی نمودن سیاست‌های کلی نظام درخصوص پدافند غیرعامل

۱۲. آبرسانی روستایی و تعرفه آب روستایی

به منظور آبرسانی به روستاها معادل ریالی مبلغ پانصد میلیون (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار به صورت تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی در اختیار دولت قرار گرفت تا در سال ۱۳۹۴ هزینه نماید. این مبلغ طی هشت سال از محل عواید حاصل از اجرای این طرح‌ها به صندوق توسعه ملی بازپرداخت می‌شود. (تبصره «۵» - الحاقی)

تعرفه آب روستایی (بند «ج» - تبصره «۸»): تعرفه آب آشامیدنی روستاها به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) تعرفه نزدیکترین شهر محاسبه می‌گردد.

۱۳. حمل و نقل عمومی و قطار شهری

تخصیص حداقل ۳۵۰۰ میلیارد ریال از اوراق مشارکت شهرداری‌ها (۷۰۰۰ میلیارد ریال) به قطار شهری (تبصره «۶» - بند «د»)

۱۴. عمران شهری و روستایی (تبصره «۹» - بند «ح»)

به وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها) اجازه داده شد در سال ۱۳۹۴ بیست درصد (۲۰٪) از وجوه تبصره «۲» ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده معادل هفت هزار میلیارد (۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال که در اختیار آن وزارتخانه قرار می‌گیرد را برای کمک و تأمین ماشین‌آلات خدماتی و عمرانی شهرهای زیر یکصد هزار نفر جمعیت و روستاها به نسبت (۷۰٪) و (۳۰٪) هزینه کند.

۱۵. عمران روستایی و طرح‌های هادی روستایی (تبصره «۱۹» - الحاقی بند «د»)

حداقل هشت درصد (۸٪) از اعتبارات مربوط به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان به اجرای طرح‌های هادی روستایی اختصاص می‌یابد.

۱۶. مناطق آزاد و ویژه

دولت موظف شد تا بر بودجه مناطق آزاد و ویژه نظارت کند و بودجه آنها را در بودجه ۱۳۹۵ درج کند.

۱۷. مالیات‌ستانی از آستان‌های مقدس و قرارگاه‌های سازندگی (بند الحاقی تبصره «۹»)

آستان‌های مقدس و قرارگاه‌های سازندگی مکلفند در سال ۱۳۹۴ اظهارنامه مالیاتی و حساب سود و زیان درآمدهای سال ۱۳۹۳ مرتبط با سهام خود در شرکت‌ها و مؤسسات با فعالیت‌های اقتصادی نظیر صنعتی، معدنی، تجاری و خدماتی را تسلیم ادارات مالیات کرده و مالیات آن را براساس قانون مالیات‌های مستقیم پرداخت نمایند. منابع درآمدهای مالیاتی شرکت‌های تابعه آستان قدس رضوی موضوع این بند هر ساله در قالب قوانین بودجه سالیانه به صورت جمعی - خرجی در اختیار این آستان قرار خواهد گرفت.

۱۸. دریافت حق انتفاع از معادن (الحاقی تبصره «۱۰»)

کلیه استخراج‌کنندگان معادن موظف شدند تا بابت استخراج انفال متناسب با ارزش‌افزوده ناشی از استخراج معادن، حق انتفاع بهره‌برداری پرداخت نمایند. میزان این حق انتفاع متناسب با حجم ذخیره معدن، نوع ماده معدنی و ارزش ذاتی آن به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۱۹. تسهیل دریافت وام (تبصره «۱۱» - الحاقی بند «د»)

برای تسهیل و تسریع در انعقاد قراردادهای سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش غیردولتی و به منظور جلب انگیزه سرمایه‌گذاری در طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کشور، بانک‌های عامل مکلف شدند تا قراردادهای خرید تضمینی کالاها و خدمات تولید شده بخش غیردولتی و بیع متقابل منعقد شده با دستگاه‌های اجرایی در این گونه طرح‌ها را به عنوان تضامین قابل قبول برای اعطای تسهیلات بانکی تلقی نمایند.

۲۰. عدم پذیرش تفویض اختیار به مدارس کشور به صورت آزمایشی در ۵ درصد مدارس

حذف جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۳»

۲۱. معافیت سربازان غایب به شرط پرداخت جریمه نقدی (بند «ط» تبصره «۱۶»)

- مشخص کردن میزان جریمه مالی و اجتماعی برای متقاضیان

۲۲. بیمه محصولات کشاورزی (تبصره «۱۹» بند «و» الحاقی)

مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت تقویت صندوق بیمه محصولات کشاورزی اختصاص یافت.

۲۳. تقویت راهداری‌ها (تبصره «۱۹» بند «و» الحاقی)

مبلغ پنج هزار میلیارد (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت تجهیز واحدهای راهداری مستقر در راه‌های کشور به منظور امداد رسانی و مقابله با حوادث، سوانح و بحران‌ها از قبیل برف، سیل به وزارت راه و شهرسازی (سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای) اختصاص یافت.

۲۴. کاهش هزینه شرکت‌های دولتی

کاهش هزینه شرکت‌های دولتی به میزان یک درصد و بانک‌های دولتی به میزان ۲ درصد و اختصاص منابع آن برای پرداخت مطالبات فرهنگیان

۲۵. ارائه تسهیلات فروش اقساطی برای ازدواج جوانان

امکان ارائه تسهیلات فروش اقساطی برای زوج‌های مشمول دریافت وام ازدواج فراهم شد.

۲. قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

طرح الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در سال ۱۳۹۳ در مجلس شورای اسلامی مطرح و به تصویب رسید. هدف از ارائه این طرح این بود که تعداد حکم‌های دائمی که در قوانین بودجه سنواتی تکرار شده است، کاهش یافته و از طرف دیگر مجلس شورای اسلامی بتواند در زمان تصویب بودجه‌های سنواتی وقت بیشتری را صرف بررسی بودجه نماید.

قانون الحاق مواردی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) دارای چهار محور کلی بود:

- محور اول – دائمی کردن احکام مربوط به نحوه رابطه مالی بین شرکت ملی نفت ایران و دولت
 - محور دوم – دائمی کردن برخی از احکام قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران
- ماده (۳۲)

نحوه پیشنهاد طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای جدید در لایحه بودجه مشخص شد.

ماده (۳۶)

واگذاری طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای نیمه‌تمام و تکمیل شده به بخش غیردولتی.

ماده الحاقی (۵۳)

پرداخت مالیات (مستقیم و ارزش‌افزوده) توسط آستان قدس رضوی، مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرایی فرمان امام و سایر دستگاه‌های اجرایی که تاکنون مالیات پرداخت نکرده‌اند به منظور استفاده از این ظرفیت برای برقراری عدالت آموزشی.

محور سوم – بخش سلامت

ماده (۴۷)

اختصاص منابع حاصل از یک واحد درصد، مالیات بر ارزش‌افزوده به عنوان مالیات سلامت.

ماده (۴۸)

پرداخت علی‌الحساب (۶۰٪) صورتحساب‌های ارسالی بیمارستان‌ها توسط سازمان‌های بیمه‌گر ظرف دو هفته.

ماده الحاقی (۳)

اختصاص (۱۰٪) خالص کل وجوه اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها به بخش سلامت.

محور چهارم – سایر احکام مهم

ماده (۳۸)

بیان اصول اصلاح ساختار صندوق‌های بیمه و بازنشستگی توسط دولت.

مواد الحاقی (۱۱) و (۱۹)

تکلیف به صندوق توسعه ملی جهت تخصیص منابع به بخش‌های مختلف.

• سایر

- تصویب اختصاص یک درصد به پژوهش توسط دستگاه‌های اجرایی در قانون تنظیم مقررات بخشی

- افزایش سهم تحقیق و توسعه به تولید ناخالص داخلی به منظور تحقق اهداف سند چشم‌انداز

- کمک به دستیابی به جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه
- تعیین قیمت خوراک پتروشیمی (جزء «۴» بند «الف» ماده (۱))
- کمک به صدور خدمات فنی و مهندسی در بخش‌های مختلف (ماده (۱۹))
- کمک سازمان‌های توسعه‌ای به تقویت بخش خصوصی از طریق اعطای تسهیلات ترجیحی از محل منابع دولتی (بند «ن» ماده (۳۷))
- اعطای تسهیلات به بخش خصوصی تولید از صندوق توسعه ملی از طریق سپرده‌گذاری بیست درصد از منابع دولتی (بند «الف» و «ب» ماده (۱۱) الحاقی)
- پرداخت تسهیلات ارزی، شرکت‌های مشارکت‌کننده با شرکت‌های دولتی (ماده (۱۴) الحاقی)
- تشویق به گسترش R&D و تحقیق و توسعه از طریق احتساب هزینه‌های تحقیق و توسعه به عنوان بخشی از هزینه مالیاتی (ماده (۳۲) الحاقی)
- امکان تأمین مالی جدید شرکت‌های دولتی از طریق انتشار اوراق صکوک یا مشارکت (بند «۲» ماده (۳۷))
- تأمین سرمایه در گردش واحدهای صنعتی و معدنی از منابع صندوق توسعه ملی (ماده (۱۹) الحاقی))

۳. اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم

یکی از اقدامات مهم و اساسی مجلس هشتم در سال ۱۳۹۳ اتمام فرآیند بررسی و تصویب لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم بود. این اصلاح که تقریباً پس از حدود ۲۳ سال از آخرین تاریخ اصلاح قانون مالیات‌ها در کشور انجام شد با رویکردی مطلوب در راستای ارتقای فضای کسب‌وکار از قوانین و مقررات منظر مالیاتی و همچنین شفاف‌سازی نظام مالی و مالیاتی کشور صورت گرفت. مهمترین رویکردهای این قانون را می‌توان در چند محور به ترتیب زیر خلاصه کرد:

۱. تعدیل نرخ‌های مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی برای مؤدیان خوش‌حساب،
۲. حذف مالیات تکلیفی موضوع ماده (۱۰۴) قانون مالیات‌های مستقیم (با هدف کمک به تأمین نقدینگی فعالان اقتصادی)،
۳. تقویت ضمانت‌های اجرایی و تسهیل رویه‌های اجرایی برای مؤدیان و سازمان امور مالیاتی،
۴. استفاده از توانمندی‌ها و تجهیزات مدرن اداری در فرآیندهای تشخیص و وصول مالیات با هدف حداقل کردن ارتباط مؤدیان و ممیزان مالیاتی،
۵. ایجاد بانک اطلاعات اقتصادی مؤدیان و فعالان اقتصادی با هدف اخذ مالیات بر مبنای پتانسیل‌های واقعی مؤدیان،
۶. حذف شیوه‌های نامطلوب رسیدگی و دریافت مالیات (مانند شیوه علی‌الرأس) حداکثر ظرف مدت سه سال همراه با تکمیل زیرساخت‌های اجرای طرح جامع مالیاتی در سراسر کشور.

۴. اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی

قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در صحن علنی مورخ ۱۳۹۳/۴/۱ به تصویب رسید. دو هدف عمده در این اصلاحیه پیگیری به ترتیب زیر مدنظر بود:

۱. ساماندهی به فعالیتهای اقتصادی نهادهای عمومی

۲. ساماندهی به مجوزهای کسب و کار توسط دستگاه‌های اجرایی

بخش اول با هدف کمک به بهبود شرایط تولید بخش‌های خصوصی و تعاونی، افزایش شفافیت در سهم فعالیتهای اقتصادی نهادهای عمومی غیردولتی در بنگاه‌های اقتصادی، افزایش شفافیت در فعالیت اقتصادی نهادهای عمومی غیردولتی در اقتصاد ایران با رویکرد ثبت فعالیت این شرکت‌ها نزد سازمان بورس و اوراق بهادار، افزایش نظارت شورای رقابت بر فعالیتهای اقتصادی مربوط به نهادهای عمومی غیردولتی به منظور جلوگیری از ایجاد انحصارات و اخلال در رقابت‌های اقتصادی و همچنین جلوگیری از واگذاری و انتقال مستقیم سهام شرکت‌های دولتی به منظور ممانعت از انحراف در اهداف خصوصی‌سازی مدنظر مجلس بود که همه این موارد در قالب طرح به تصویب رسید.

بخش دوم نیز به موضوع تشکیل هیئت مقررات‌زدایی با هدف کاهش مراحل و اخذ مجوزهای کسب و کار بخش‌های خصوصی و تعاونی پرداخته شد. مقررات تنظیمی برای این هیئت به گونه‌ای شکل گرفت تا هیئت مذکور بتواند تمام مجوزهای دستگاه‌های اجرایی را مورد پالایش قرار داده و موارد و مراحل آن با هدف بهبود فضای کسب و کار اصلاح و به مراحل ذیصلاح ارائه شود.

۵. تصویب قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور

لایحه رفع موانع تولید رقابت‌پذیر در مورخ ۱۳۹۳/۵/۲۶ در راستای بسته خروج غیرتورمی از رکود ارائه شد. این لایحه در حوزه بازارهای مالی درصدد ارائه مجموعه احکامی در حوزه اصلاح برخی قواعد بانکی، افزایش قدرت تسهیلات‌دهی بانک‌ها و احکامی در خصوص انتشار اوراق مالی جهت پرداخت بدهی‌های دولت بود.

در جریان بررسی این لایحه، مواد الحاقی دیگری نیز در راستای حمایت از تولید و... توسط نمایندگان به این لایحه اضافه شد.

محورهای مهم این لایحه که مجلس شورای اسلامی درباره آن تصمیم گرفت عبارتند از:

۱. الزام به فروش اموال مازاد و اخذ مالیات مضاعف برای سهامداری و شرکت‌داری

بانک‌ها بالاتر از سقف‌های مجاز بانکی مرکزی (ماده (۴))

۲. معافیت پرداخت مالیات آورده نقدی برای تأمین مالی پروژه‌های سرمایه‌گذاری (ماده (۱۲))
۳. مخالفت با تسویه مطالبات بانک مرکزی از دولت و تسویه مطالبات بانک مرکزی از بانک‌های دولتی و مطالبات بانک‌ها از دولت که آثار منفی زیادی داشت. مجلس شورای اسلامی صرفاً جواز استفاده از این منابع را برای تأمین تفاوت ریالی تعهدات ارزی قطعی با نرخ مرجع، ناشی از واردات کالاها و خدمات تا پایان سال ۱۳۹۱ را صادر نمود.
۴. حذف ماده مربوط به کاهش سهم صندوق توسعه ملی: ماده (۳۰) این لایحه که قرار بود سهم صندوق توسعه را از منابع نفتی کاهش داده و منابع آزاد شده به منظور خروج از رکود توسط دولت استفاده شود، به تصویب مجلس نرسید و حذف شد. دلیل مخالفت مجلس براساس اساسنامه این صندوق و سایر ملاحظات سیاستگذارانه بود.
۵. افتتاح و تشکیل حساب ویژه تولید: این حساب برای فعالان اقتصادی و به منظور تأمین سرمایه در گردش پایدار توسط بانک مرکزی ایجاد می‌شود.
۶. حمایت از بخش کشاورزی: بانک‌ها ملزم شدند اسناد رسمی مالکیت مفروض و مشاع اراضی کشاورزی و محل اجرای طرح‌های کشاورزی، قراردادهای واگذاری اراضی ملی و دولتی وزارت جهاد کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی و اسناد منازل روستایی را به عنوان وثیقه وام‌های کشاورزی و روستایی بپذیرند.
۷. سایر محورهای آن عبارتند از:

ماده (۱)

تعیین تکلیف مطالبات پیمانکاران از دولت.

ماده (۲)

تهاتر مطالبات اشخاص حقیقی و حقوقی با بدهی افراد به دولت.

ماده (۳)

تسهیل محیط کسب‌وکار با متوقف کردن قانون ممنوع‌الخروجی بدهکاران به سازمان تأمین اجتماعی.

ماده (۶)

افزایش سرمایه بانک‌های دولت از محل بازپرداخت تسهیلات اعطایی حساب ذخیره ارزی، به منظور

افزایش توان اعطای تسهیلات به بخش خصوصی.

ماده (۸)

کمک به واحدهای صنعتی و معدنی در خصوص بدهی‌های سررسید گذشته به بانک‌ها.

ماده (۱۲)

تشویق برای توسعه بنگاه‌های تولیدی.

ماده (۱۵)

بهینه‌سازی مصرف انرژی در کشور و ارائه راهکارهای جذب منابع با استفاده از انواع روش‌های سرمایه‌گذاری در صنعت نفت و گاز.

ماده (۱۷)

معافیت مالیاتی برای فعالیتهای صنعتی و معدنی جدیدالتأسیس.

ماده (۱۹)

تعیین تکلیف نرخ و فرآیند تسویه بدهکاران ارزی از محل حساب ذخیره ارزی به دولت.

ماده (۲۰)

کمک به سازمان‌های توسعه‌ای بخش صنعت و معدن.

ماده (۲۱)

کمک به صندوق‌های بیمه‌ای بخش صنعت و معدن.

ماده (۲۲)

تشویق حرکت شرکت‌های صنعتی و معدنی به سمت بازار بورس اوراق بهادار.

ماده (۲۷)

تشویق به منظور تکمیل زنجیره ارزش مواد معدنی و تسهیل صادرات.

ماده الحاقی (۱)

کمک به تأمین سرمایه در گردش پایدار برای واحدهای صنعتی و معدنی.

ماده الحاقی (۲)

ساماندهی منطقی اعطای تسهیلات ارزی و ریالی برای احداث واحدهای صنعتی و معدنی دارای توجیه.

ماده الحاقی (۳)

تسهیل تسویه بدهکاران تولیدی صنعتی و معدنی به بانک‌ها.

ماده الحاقی (۵)

تشویق ایجاد برندهای تجاری و خوشه‌های صادراتی.

ماده الحاقی (۹)

تشویق صادرات کالاهای صنعتی و معدنی.

ماده الحاقی (۱۵)

تکمیل زنجیره ارزش مواد معدنی در داخل و آزادسازی قیمت مواد معدنی و افزایش سهم R&D در بنگاه‌های معدنی.

ماده الحاقی (۱۶)

افزایش قدرت رقابت‌پذیری تولیدات داخلی.

ماده الحاقی (۲۸)

تسهیل در تشریفات گمرکی برای واحدهای تولیدی.

۶. موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه امنیت دریای خزر

در حوزه سیاست خارجی یکی از مهمترین اقدامات مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۳، تصویب «لایحه موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه امنیت در دریای خزر» بود. این لایحه در سال ۱۳۹۲

در کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی و به طور خاص در کمیته خزر این کمیسیون بررسی شده بود و در خرداد سال ۱۳۹۳ به تصویب مجلس رسید. این موافقتنامه در جریان سومین اجلاس رؤسای جمهور کشورهای ساحلی دریای خزر در باکو به امضا رسیده بود. این موافقتنامه در قالب ۱۵ ماده تنظیم شده بود کشورهای ساحلی دریای خزر توافق کردند که همکاری‌های خود را در زمینه تأمین امنیت خزر توسعه دهند.

براساس این قانون که منطبق با یک موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه امنیت در دریای خزر صورت گرفت، مقرر شد کشورهای جمهوری آذربایجان، جمهوری اسلامی ایران، جمهوری قزاقستان، فدراسیون روسیه و ترکمنستان که از این پس طرفهای موافقتنامه خوانده می‌شوند؛ نسبت به اعلام آمادگی برای مشارکت در ثبات و امنیت منطقه‌ای و توسعه و تحکیم همکاری به منظور استفاده از دریای خزر منحصراً برای اهداف صلح‌آمیز اقدام کنند.

این موافقتنامه با در نظر گرفتن اصول و مفاد اعلامیه جمهوری آذربایجان، جمهوری اسلامی ایران، جمهوری قزاقستان، فدراسیون روسیه و ترکمنستان که در دومین اجلاس سران دولت‌های دریای خزر که در تاریخ ۲۴ مهر ۱۳۸۶ برابر با ۱۶ اکتبر ۲۰۰۷ در تهران برگزار گردید به تصویب رسید و دریای خزر به عنوان دریای صلح، ثبات، دوستی و حسن همجواری تعیین گردید.

۷. قانون آیین دادرسی الکترونیکی و نیروهای مسلح

محورهای مهم این قانون عبارتند از:

- تشکیل کمیسیون راهبری دادرسی الکترونیکی،
- تشکیل درگاه ملی دادگستری ایران،
- پیش‌بینی تمهیدات قانونی لازم برای حفظ حریم خصوصی افراد،
- اجازه استفاده از سامانه‌های الکترونیکی در فرآیند دادرسی.

۸. قانون جامع حدنگار (کاداستر) کشور

براساس این قانون امکان رفع کلیه مغایرت‌های ملکی، فراهم خواهد شد و امکان زمین‌خواری به حداقل می‌رسد و مشخص خواهد شد که چه کسی کجا و به چه مقدار ملک دارد. همچنین می‌توان کلیه سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های مدیریت شهری، شهرسازی، مالیاتی، امنیتی و ... را تدوین و تدقیق نمود.

براساس این قانون نظام جامع اطلاعات املاک و حدنگار (کاداستر) کشور و سامانه اطلاعات

رایانه‌ای مکان‌محوری که کلیه اطلاعات حدنگاری از جمله اطلاعات نقشه‌ها و اسناد مالکیت حدنگار و سایر اطلاعات ثبتی، حقوقی و توصیفی کلیه املاک و عارضه‌های طبیعی کشور در آن ثبت می‌شود ظرف مدت زمان ۵ سال ایجاد خواهد شد.

تمرکز مدیریت و محوریت اجرای این قانون در سازمان ثبت اسناد و املاک کشور می‌باشد؛ تصاویر هوایی و نقشه توسط سازمان نقشه‌برداری کشور و سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح (با توجه به شرح وظایف آن سازمان‌ها) و استفاده از توان بخش دولتی و غیردولتی در تأمین سایر اطلاعات توصیفی و امور نقشه‌برداری زمینی براساس استانداردهای مصوب و با محوریت سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تهیه خواهد شد.

۹. قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه‌یافته

این قانون در جهت تحقق اصل چهل‌وهشتم (۴۸) قانون اساسی و سیاست‌های کلی و جهت حصول به اهداف چشم‌انداز و به منظور استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه‌یافته و تحقق پیشرفت و عدالت مصوب گردید و در آن دولت مکلف شد برای توزیع منابع عمومی و یارانه سود تسهیلات به نحوی که فاصله شاخص برخورداری شهرستان‌های کمتر از سطح متوسط کشور در شاخص‌های مرتبط، سالیانه حداقل ده درصد (۱۰٪) به سطح متوسط کشوری نزدیک شود؛ با هدف اصلاح نرخ بیکاری و بهبود سرانه آب شرب شهری و روستایی، آموزش و پرورش، بهداشت و درمان، بهسازی روستاها، راه و زیرساخت‌های جاده‌ای، سرانه‌های عمران شهری و درآمد شهرداری‌ها. مجلس شورای اسلامی دولت را مکلف کرد سه درصد (۳٪) از اعتبارات بودجه عمومی دولت را در قالب ردیف مشخص تحت همین عنوان تعیین کند و سهم هر استان براساس شاخص‌های توسعه مشخص می‌گردد، در قانون بودجه درج نماید و سهم هر شهرستان برای بهبود شاخص‌های مذکور با تصویب کمیته برنامه‌ریزی شهرستان به طرح‌ها و پروژه‌های موضوع شاخص‌های فوق اختصاص یابد.

ب) مهمترین گزارش‌های نظارتی در حوزه اقتصاد

۱. گزارش نظارتی کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی درباره میزان تحقق اهداف سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی ابلاغی مقام معظم رهبری

گزارش نظارتی کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم

قانون اساسی در راستای مواد (۴۴) و (۴۹) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی صحن مورخ ۱۳۹۳/۱/۱۹ قرائت شد. این گزارش با اشاره به اهداف ۸ گانه‌ای که در مقدمه سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی ذکر شده است، عملکرد این بخش از اقتصاد در تحقق اهداف ترسیم شده را غیرقابل قبول دانسته و در ادامه به برخی نتایج از معکوس حاصل شده در اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی به ترتیب زیر اشاره کرد:

- رشد اقتصادی کشور طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۱ کاهش یافته است و در نتیجه درآمد واقعی خانوار شهری و روستایی کاهش یافته است. منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی به طور کامل صرف اهداف مقرر در سیاست‌ها نشده است. یکی از دلایل بروز این شرایط نقض قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی ضمن تصویب قوانین بودجه‌های سنواتی و بی‌انضباطی مالی دولت در این سال‌ها بوده است.

- بخش خصوصی تمایل چندانی برای خرید سهام بنگاه‌های دولتی ندارد. اهم دلایل این بی‌رغبتی به ترتیب زیر قابل بیان است:

- عدم توجه به بازسازی مناسب ساختار بنگاه‌ها قبل از واگذاری،
 - انتقال بدهی بنگاه‌ها به خریداران جدید،
 - عدم وجود نظام تأمین مالی مناسب برای خریداران،
 - عدم شفافیت روابط میان بنگاه‌های خصوصی شده با وزارتخانه‌های ذی‌ربط.
- شاخص رقابت‌پذیری در اقتصاد در سال‌های اخیر وضعیت مطلوبی نداشته است. نهاد شورای رقابت نیز عملکرد قابل انتظاری را در این سال‌ها از خود نشان نداده است.
- سهم بخش‌های خصوصی و تعاونی رشد مطلوبی از منظر واگذاری سهام شرکت‌های دولتی نداشته است.

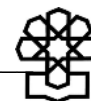
- بار مالی و مدیریتی دولت در تصدی فعالیت‌های اقتصادی از جمله حوزه سرمایه‌گذاری دولت یا طرح‌های نیمه‌تمام عمرانی کاهش محسوسی نداشته است.

- با وجود آن که براساس قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی، شاخص‌های ۴۲ گانه‌ای برای رصد اهداف قانون تعیین و تصویب شد، اما پس از گذشت ۵ سال از ابلاغ قانون، دستگاه‌های مسئول همکاری لازم در خصوص ارائه گزارش در مورد وضعیت این شاخص‌ها ندارند.

۲. تهیه گزارش نظارتی کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی در خصوص سیاست‌های کلی

اقتصاد مقاومتی

در این گزارش احکام قانونی مرتبط با موضوع اقتصاد مقاومتی آسیب‌شناسی گردید. نتایج حاکی از آن

است که پیش از ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، قوانین متعددی چه از سنخ قوانین دائمی و چه از سنخ قوانین برنامه، حول موضوع سیاست کلی ابلاغی تصویب شده است، ولی به دلایل متعدد عملاً اثربخشی مطلوب را نداشته است. آسیب‌شناسی مزبور نشان داد این احکام را می‌توان ذیل یکی از سه گروه زیر دسته‌بندی کرد:

- عدم اجرای کامل قانون و نیاز به رفع موانع و نظارت بر اجرای کامل احکام موجود،
 - ضعف و نقصان در متن قانون موجود و نیاز به اصلاح احکام موجود،
 - فقدان الزام قانونی یعنی خلأ قانونی در خصوص برخی موارد و نیاز به حکم جدید.
- نتایج این مطالعه نشان داد که نیاز جدی به تصویب قانون جدید در بسیاری از حوزه‌ها وجود ندارد، بلکه مسئله اصلی، عدم نظارت بر اجرای کامل قوانین و همچنین ضعف در فرآیند و شیوه قانونگذاری و قانون‌نویسی است.
- گزارش‌های کارشناسی نشان می‌دهد برخی از قوانین موجود، به دلیل ابهام یا تعارض، مانع کارکرد صحیح نظام قانونی در جهت تحقق اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی هستند.

اهم پیشنهاد‌های کمیسیون مذکور عبارت بودند از:

۱. اصلاحات موردی قوانین در کوتاه‌مدت

«اصلاح قانون برنامه و بودجه» و «اصلاح قانون پولی و بانکی کشور و قانون عملیات بانکی بدون ربا» که در حال حاضر در دستور کار کمیسیون‌های تخصصی قرار دارد، در دستور کار مجلس شورای اسلامی و جزو اولویت‌های مجلس نهم قرار گیرد.

۲. استفاده از فرصت تهیه و تصویب برنامه ششم توسعه برای تعقیب اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

از آنجا که لایحه برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۴ به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید از دولت خواسته شود تا از ظرفیت آن برای تمهید بخشی از خلأهای قانونی مربوط به اقتصاد مقاومتی استفاده کند.

۳. رصد تحقق اهداف سیاست‌های اقتصاد مقاومتی با استفاده از شاخص‌های معین

۴. مطالبه برنامه‌های مشخص از دولت در راستای سیاست‌های کلی

در ماه‌های اخیر دولت و شورای اقتصاد مجموعه‌ای را تحت عنوان اهداف، سیاست‌ها و برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی مصوب و به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ نمودند. این اقدام به جهت روشن شدن دستور کار دستگاه‌ها درخور تقدیر است، اما کثرت و وسعت برنامه‌های فوق، بدون تعیین اولویت، کمکی به تحقق اقتصاد مقاومتی نخواهد کرد. در همین راستا از دولت محترم تقاضا می‌شود در هر

شش ماه گزارش عملکرد برنامه‌های عملیاتی فوق را به اطلاع مجلس شورای اسلامی و عموم صاحب‌نظران برساند.

۵. پیشنهاد تشکیل شورای نظارت (یا ساختار متناسب برای نظارت)

طبق فرمایشات رهبر معظم انقلاب در ۲۰ اسفند ۱۳۹۲ و به منظور هماهنگی و نظارت بر نحوه عملکردها و اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی پیشنهاد می‌گردد شورایی مرکب از نمایندگان سه قوه و کمیسیون نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام با برگزاری جلسات ماهیانه و تشکیل کارگروه‌های مربوط، رصد و نظارت را برعهده گیرند و در دوره‌های زمانی مشخص، گزارش پایش و ارزیابی خود را منتشر نمایند.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۲۰۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مروری بر برخی از مصوبات مهم مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۳

نام دفتر: دفتر معاونت پژوهش‌های اقتصادی

تهیه و تدوین: دفاتر تخصصی مرکز

جمع‌بندی: رضا زمانی

ناظر علمی: محمد قاسمی

همکار: سیده‌الهام موسوی

منتقاضی: کاظم جلالی (رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی)

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه کلیدی:

قوانین مصوب ۱۳۹۳

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۱۲/۲۵